

SVĚT STUDUJE ŠPANĚLŠTINU

ČESKÁ REPUBLIKA

2020

Úvod

Studium cizích jazyků je v České republice považováno za jednu z priorit vzdělávání, což je dáno její polohou, rozlohou i historickým vývojem. Proto je první cizí jazyk zařazen mezi povinné předměty od třetí třídy základního vzdělávání, mnoho škol nicméně tento předmět vyučuje již od prvního či druhého ročníku. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) doporučuje, aby prvním cizím jazykem byla angličtina, ale není to povinné. Druhý cizí jazyk je pak nabízen jako volitelný předmět nejpozději od osmého ročníku základního vzdělávání, školy jej však mohou nabídnout již dříve s využitím disponibilních hodin.

Po jednoznačně dominantním postavení angličtiny ve výuce cizích jazyků na všech úrovních vzdělávací soustavy následuje výuka němčiny a ruštiny. Velký zájem o tyto jazyky je dán zejména geografickými a geopolitickými důvody, ale také obchodními a ekonomickými zájmy České republiky jako exportní země. Dále následuje španělština, kterou v současné době studuje přibližně čtyřicet tisíc studentů ve státních i soukromých vzdělávacích institucích. Velký zájem o španělský jazyk a kulturu, díky nimž se otvírají netušené osobní i pracovní příležitosti v evropském i latinskoamerickém prostoru, dokládá každoročně se zvyšující počet studentů tohoto jazyka.

Španělské Ministerstvo školství a odborného vzdělávání (dále jen MEFP) přispívá velkou měrou k podpoře výuky španělského jazyka v České republice, a to především díky programu bilingvního vzdělávání, který byl od roku 1990 postupně uveden do provozu na šesti gymnáziích po celé zemi. Díky tomuto programu, koordinovanému Oddělením školství při Velvyslanectví Španělska v Praze, ukončilo již více než tři tisíce studentů svá středoškolská studia maturitou v českém i španělském jazyce.

Další prioritou MEFP je vzdělávání vyučujících španělštiny, které podporuje například organizováním nejrůznějších setkání, vyhlášením stipendií či přesunutím v Praze málo využívané knihovny do prostor Univerzity Palackého v Olomouci.

Počet žáků základních a středních škol studujících cizí jazyky						
	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Španělština	28.154	28.082	28.551	29.872	32.111	34.850
Angličtina	1.105.466	1.126.086	1.159.383	1.183.238	1.206.586	1.230.837
Francouzština	32.712	30.463	28.753	27.022	26.163	26.131
Němčina	325.889	327.056	334.193	341.305	350.558	357.661
Ruština	83.120	82.680	83.775	83.942	85.011	87.241
Latina	8.962	9.067	8.785	8.283	7.870	7.879
Klasická řečtina	0	2	2	0	0	0
Italština	1.010	1.086	1.152	1.177	1.353	1.417
Jiný evropský jazyk	148	157	150	257	548	511
Jiný jazyk	226	300	285	291	251	284

Zdroj: MŠMT, 2020

Výuka španělštiny v České republice

Navzdory klesajícímu počtu studentů zapojovaných do vzdělávacího systému, odrážejícímu demografický vývoj v zemi, zaznamenáváme nejen v případě španělštiny v několika posledních letech neustálý nárůst studentů. Opačný trend je patrný zejména u francouzštiny, kterou španělština v počtu studentů překonala již před několika lety, a zaujala tak čtvrté místo hned po angličtině, němčině a ruštině. V současné době se vyučuje jako druhý či třetí cizí jazyk na více než sto sedmdesáti základních a dvou stech šedesáti středních školách, kde o tento jazyk projeví zájem téměř devět tisíc žáků základního vzdělávání a více než dvacet set tisíc středoškolských studentů. Uchazeči o další studium pak mohou dále prohlubovat své znalosti španělské filologie či latinskoamerických reálií na sedmi českých vysokých školách se specializovanými pracovišti, kde přednášejí renomovaní odborníci. Čeští hispanisté jsou velmi aktivní a uznávaní také na mezinárodní úrovni. Na některých českých univerzitách je možné seznámit se také s katalánštinou a baskičtinou. Ostatní vysoké školy nabízejí výuku španělštiny jako cizího jazyka dalším přibližně osmi tisícům studentů jiných vědních oborů či disciplín.

Česká republika: počet studentů španělštiny						
	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
ZŠ	5.083	5.268	5.842	6.491	7.617	8.614
SŠ	22.468	22.291	22.180	22.896	24.042	25.791
VOŠ a konzervatoře	602	523	529	485	452	445
VŠ	8.317*	8.317*	8.317*	8.317*	8.317*	8.317*
CELKEM	36.470	36.399	36.868	38.189	40.428	43.167

Zdroj: MŠMT, 2020

* Od školního roku 2014-2015 nejsou data k dispozici

Studium španělštiny nabízí rovněž velký počet státních či soukromých jazykových škol. Důležitou institucí na tomto poli je Institut Cervantes v Praze, který zájemcům poskytuje kromě jazykových kurzů a možnosti vykonání zkoušek DELE také fondy knihovny Carlose Fuentesese a bohatý kulturní program. Počet soukromých učitelů španělštiny nebyl dosud zmapován, nicméně i tento způsob výuky je v České republice velmi oblíbený.

Vzdělávací programy pro vyučující španělštiny

Podle posledních dostupných údajů MŠMT z roku 2015 vyučovalo v České republice španělštinu asi pět set pedagogů. Převážná většina z nich jsou Češi, menší skupinu tvoří španělsky mluvící lektori z latinskoamerických zemí a ještě menší počet představují samotní Španělé. Oddělení vzdělávání při Velvyslanectví Španělska spolupracuje s různými českými i španělskými institucemi, které vyučujícím nabízejí krátkodobé i dlouhodobější kurzy. Jako příklad uveďme spolupráci s katedrou románských jazyků Filozofické fakulty Karlovy univerzity, která organizuje vzdělávací kurz pod názvem PreguELE. Dále také jmenujme dlouhodobou spolupráci s Institutem Cervantes, v jehož prostorách je každoročně pořádáno Setkání učitelů španělštiny v ČR.

Španělština ve významných českých institucích

Učitelé španělštiny všech úrovní vzdělávacího systému mohou vstoupit do Asociace učitelů španělštiny (AUŠ-APE), která byla založena v roce 1992. Svým členům se snaží poskytovat všechny dostupné informace a novinky v oblasti jazykového vzdělávání, upozorňuje na vyhlašované konkurzy, soutěže, výměnné programy či stipendia. Při organizaci konferencí a prezentací pak úzce spolupracuje s Oddělením vzdělávání při Velvyslanectví Španělska, dalšími latinskoamerickými diplomatickými zastoupeními v zemi či vydavatelstvími učebních materiálů.

Podobně jako se španělština těší velkému zájmu u žáků a studentů, také mnoho odborníků se rozhodlo zasvětit španělštině a španělsky mluvícím zemím svou profesní dráhu. Dokladem toho může být Středisko ibero-amerických studií (SIAS) na FFUK založené již v roce 1967. Kromě pedagogické činnosti se zaměstnanci a spolupracovníci SIAS věnují také výzkumným aktivitám, pořádání konferencí a studentských soutěží, spolupráci s mnoha španělskými a latinskoamerickými univerzitami a v neposlední řadě také publikační činnosti. Středisko samo vydává ročenku ve španělském a portugalském jazyce *Ibero-americana Pragensia*.

Česká iberoamerická společnost sdružující jak odborníky, tak příznivce z řad veřejnosti byla založena v roce 2006 jako nástupkyně Latinskoamerické společnosti. Její kořeny sahají až do 40. let 20. století k známému českému cestovateli a spisovateli Egonu Ervínu Kischovi, jenž předsedal Společnosti přátel Latinské Ameriky. V dnešní době se tato společnost věnuje pořádání veřejných přednášek, besed s cestovateli či studentských literárních soutěží s latinskoamerickou tematikou.

Acción Educativa Exterior v České republice

Sekce Acción Educativa Exterior (Sekce zahraničních vzdělávacích programů) jako součást španělského Ministerstva školství a odborného vzdělávání (MEFP) má v České republice zastoupení v podobě Oddělení vzdělávání se sídlem na Velvyslanectví Španělska v Praze. Úkolem tohoto orgánu je koordinovat všechny programy ministerstva, které se v zemi uskutečňují a jejichž hlavním cílem je podporovat výuku španělštiny a šířit povědomí o španělské kultuře.

Česko-španělské bilingvní třídy

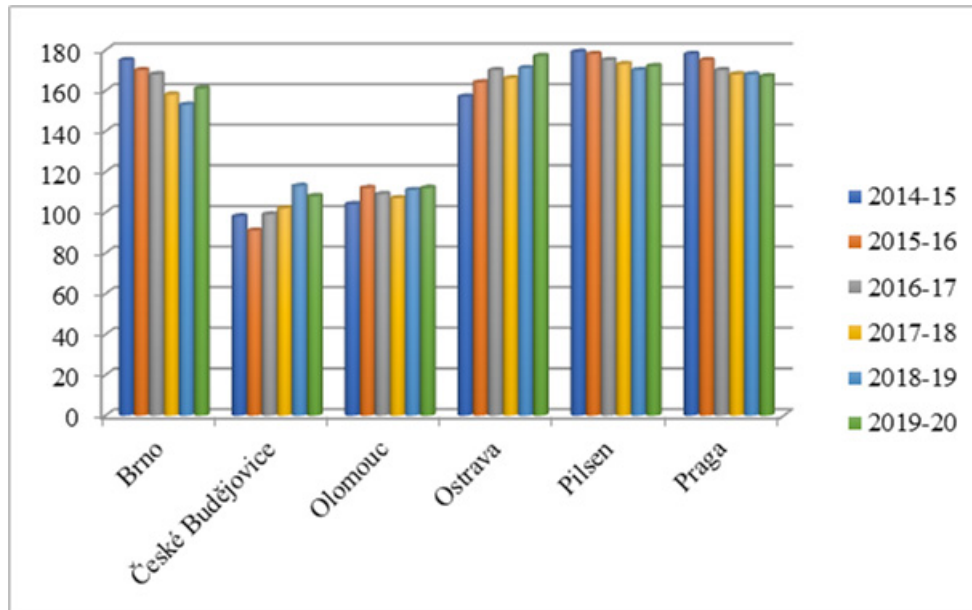
Česko-španělské dvojjazyčné třídy fungující na šesti gymnáziích v České republice jsou stěžejním programem MEFP, který byl uveden do praxe v roce 1990 otevřením první z nich v Praze, a to na základě prováděcího plánu spolupráce v oblasti školství a kultury mezi vládou České republiky a vládou Španělského království. Ujednání mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Ministerstvem školství, kultury a sportu Španělska o zřízení a činnosti česko-španělských tříd na gymnáziích v ČR podepsané roku 2001 a prováděcí plán o spolupráci v oblasti školství a kultury mezi vládou České republiky a vládou Španělského království z roku 2004 společně tvoří rámec, který legislativně upravuje podmínky česko-španělské výuky v zemi. V současné době probíhají jednání ohledně aktualizace Ujednání a změny jeho statusu na mezinárodní dohodu.

Zmíněných šest česko-španělských dvojjazyčných sekcí na středních školách se nachází v Brně, Českých Budějovicích, Olomouci, Ostravě, Plzni a Praze. Otevření šesté z nich v září 2007 na Gymnáziu Lud'ka Pika v Plzni znovu potvrdilo zájem o program bilingvních sekcí v České republice. Bilingvní sekce na veřejných gymnáziích v České republice nabízejí svým studentům dvojjazyčné vzdělání ve španělštině a češtině. Studenti, kteří po ukončení šestiletého studijního programu úspěšně složí maturitní zkoušky a splní příslušné požadavky, získávají české maturitní vysvědčení a zároveň španělský ekvivalent, diplom Título de Bachiller. Španělské Ministerstvo školství a odborného vzdělávání podporuje výuku a další aktivity na dvojjazyčných sekcích zajištěním španělských lektorů, nabídkou bezplatného učebního materiálu, vzdělávacích kurzů pro pedagogy či pořádáním studentských soutěží se zajímavými cenami, např. v podobě studijních pobytů ve Španělsku.

Počet studentů v bilingvních sekcích v ČR						
	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Brno, Gymnázium “Brno-Bystrc”	175	170	168	158	153	161
České Budějovice, “Gymnázium Biskupské”	98	91	99	102	113	108
Olomouc, Gymnázium “Čajkovského”	104	112	109	107	111	112
Ostrava, Gymnázium “Hladnov”	157	164	170	166	171	177
Plzeň, Gymnázium “Lud'ka Pika”	179	178	175	173	170	172
Praha, Gymnázium “Budějovická”	178	175	170	168	168	167
CELKEM	891	890	891	874	886	897

Zdroj: Oddělení školství při Velvyslanectví Španělska v ČR

Učitelé i žáci bilingvních tříd se mohou zapojit i do dalších mimoškolních aktivit podporovaných španělským ministerstvem školství. Za všechny jmenujme každoroční pořádání Školního divadelního festivalu ve španělštině, který je považován za jednu z nejdůležitějších kulturních aktivit dvojjazyčných sekcí. Každý rok hostí tuto událost jedno z šesti měst a své představení zde prezentuje divadelní skupina všech šesti gymnázií.

Školní divadelní festival ve španělštině, Olomouc 2019

Centrum didaktického materiálu

Oddělení vzdělávání poskytuje vyučujícím španělštiny v České republice multimediální knihovnu s bibliografickým fondem čítajícím více než dva tisíce titulů a multimediálními zdroji, které si mohou zájemci prostudovat prezenčně či vypůjčit domů. Jedná se především o nejnovější výukové materiály a také velký výběr z klasické i moderní literatury. Na základě nedávno podepsaného memoranda s Univerzitou Palackého v Olomouci byly veškeré materiály převezeny z původního sídla na Velvyslanectví Španělska v Praze do této významné moravské metropole. Pedagogové a studenti z této části země tak mohou v nově otevřeném centru plně využívat nabízené studijní materiály či pořádat vzdělávací aktivity spojené s výukou španělštiny.

Publikace

Oddělení školství koordinuje také vydávání studijních či informačních materiálů, které mají šířit povědomí o španělském jazyce a kultuře. V mnoha případech jsou autory těchto publikací španělští pedagogové, kteří v bilingvních sekcích vyučují španělský jazyk a literaturu, ějepis, zeměpis, fyziku či chemii. Studenti tak mají k dispozici antologie literárních textů, slovníky se specifickými vědeckými i jazykovými pojmy nebo shrnutí dějepisných a zeměpisných témat, která jsou součástí výuky.

Dále se také podílí na vydávání informačních materiálů o výuce španělštiny v České republice či českých hispanistech. Společně s kanceláří rady pro vzdělávání sídlící v Polsku také spolupracuje na přípravě časopisu “Enlace”.

Další aktivity a iniciativy

Vzhledem ke stále vzrůstajícímu zájmu o španělský jazyk je možné také neustále rozšiřovat repertoár programů a aktivit zaměřených na studenty i vyučující, které Oddělení vzdělávání každoročně realizuje ve spolupráci s různými institucemi. Díky novým technologickým možnostem pronikají tyto aktivity nejen do nejdůležitějších měst, ale také do odlehlých míst po celé zemi.

Hlavními partnery této spolupráce jsou významné instituce jako například Institut Cervantes v Praze, katedry románských jazyků na českých vysokých školách, Asociace učitelů španělštiny, ale také samotní učitelé ze všech úrovní vzdělávacího systému. Často také za přítomnosti ostatních představitelů Velvyslanectví Španělska probíhají kurzy, přednášky, setkání a besedy, jejichž tématem jsou nejrozličnější aspekty španělské kultury a jazyka.

PraguELE, 1. workshop pro učitele španělštiny, 2020

Oddělení vzdělávání také přijímá žádosti o studijní stipendia pro pedagogy i žáky španělštiny. Univerzita Menéndez Pelayo nabízí krátkodobý studijní pobyt pedagogům, Univerzita v Granadě pak možnost čtyřletého studia absolventům bilingvních gymnázií.

Studentům španělštiny na českých středních školách i dvojjazyčných gymnáziích nabízí Oddělení vzdělávání ve spolupráci s různými sponzory celou škálu soutěží, v nichž mohou žáci předvést své dovednosti

i zanlosti španělštiny. Vítězové literárních i umělecky zaměřených soutěží se mohou těšit na ceny v podobě studijních materiálů či studijních pobytů ve Španělsku.